Opłata pocztowa opłacona ryczałtem

Ročník II. Ve Varšavě a v Lucku, dne 1. června 1929. Číslo 10.

BUDITEL

ORGÁN ČECHOSLOVÁKŮ V POLSKU.

VYCHÁZÍ 1. a 15. KAŽDÉHO MĚSÍCE.

Redakce a administrace pro Volyň: Łuck, Jagiellońska 16.

Administrace pro ostatní Polsko a zahraničí: Warszawa, Mazowiecka 11.

VYSLANEC DR. VÁCLAV GIRSA NA VOLYNI.

Již dávno nebylo na českých vesnicích polské Volyně tolik slavnostního ruchu a radostného očekávání jako v těchto dnech, kdy do našeho kruhu zavítal čsl. vyslanec a zplnomocněný ministr ve Varšavě dr. Václav Girsa, aby navštívil naše krajany na Volyni, aby shlédl je jich současné poměry hospodářské, kulturní a sociální, aby vyslechl jejich stesky a aby poradil, kde bylo rady třeba. Dr. Girsa není na Volyni člověkem neznámým. Na Volyni se narodil, v Kievě dlouhá léta působil jako lékař, na Volyni má mnoho známých a přátel — proto také poměry českých kolonistů volyňských velmi dobře zná. Dnes je představitelem čsl. státu v hlavním městě polské republiky — kdo by se tedy divil, že jeho zájezd na Volyň se stal opravdovým svátkem všech českých kolonistů na Volyni, kteří jej i jeho průvodce vítali všude s otevřenou náručí! Kdo by se divil, že jeho zájezd na Volyň utkvěl všem našim lidem v paměti tak, že na něj nikdy nezapomenou!

Vyslanec dr. V. Girsa, provázený legačním tajemníkem Třebickým, vydal se na cestu po Volyni dne 5. května. Z Varšavy přijeli hosté přímo do Lucku, kde byli velmi pohostinně přijati u p. Zemana. V pondělí dne 6 května navštívili kancelář ČMŠ, načež byli návštěvou u p. vojvody Józewského, u p. vicevojvody a u p. starosty powiatu p. Bonkowicze-Sittauera. Téhož dne odpoledne zajeli do obce Stromovky. Nedostatek volného času, který měl ministr k disposici a neschůdné cesty předchozím deštěm rozmoklé, způsobily, že program cesty nemohl býti tak bohatý, jak by si byli krajané a zajisté i p. ministr přál.

V úterý ráno nastoupena cesta v průvodu obětavého předsedy České Matice Školské v Lucku p. Messnera a p. poslance Meduny. Hosté, jimž po celou cestu byl společníkem v zastoupení p. vojvody p. naczelnik wydziału bezpieczeństwa Paciorkowski, naštívili spolu s místními representanty starostev a policie obvodů, jimiž se družina ubírala, obce Volkov, Straklov, Dubno, Mirohošť. Ve středu pak Młodavu, Hlinsko, Semiduby, Zdolbunov a konečně ve středu Kvasilov a Rovno, odkudž se výprava vrátila do Łucku.

V pátek konána téměř 3 hodinová konference, k níž se sešli zástupci různých obcí, i těch, jež p. ministrovi nebylo lze navštíviti. Louče se s krajany v Lucku na teto poslední poradě, vyslanec dr. Girsa vyslovil upřímné politování, že pro krátkost doby, která mu byla vymezena služebními povinnostmi ve Varšavě, jakož i pro nepříznivé komunikační poměry nebylo mu možno navštíviti všechny české obce na Volyni, ba dokonce ani ne všechny ty, které se nacházejí poměrně blízko u center, která navštívil (Boratin). Vyslovil názor, že všichni krajané jistě správně pochopí tyto okolnosti a že nebudou se cítit dotčenými tím, že vyslanec všechny obce navštiviti nemohl, ačkoliv si toho opravdu srdečně přál. Konečně vyslovil svůj názor v tom směru, že účelem cesty jeho, třebaže byla pro něho osobně neobyčejně milá a příjemná, přece jenom v prvé řadě byl zájem o naše kolonie a hledání oněch cest, které by vedly k povznesení jejich kulturního a ekonomického blahobytu. Svou návštěvu na Volyni nepokládá za poslední a výslovně slíbil, že se těší na návštěvu příští. Na zakončení vřele a úpřimně poděkoval všem uvědomělým občanům a v první řadě vůdčím činitelům kulturních a ekonomických organisací za jejich obětavou práci. Odpoledne pozval p. vojvoda p. ministra a všechny členy jeho průvodu k obědu, jehož se účastnil též p. vicevojvoda. V sobotu, dne 11. května odjeli hosté do Varšavy, při čemž na zpáteční cestě zastavili se v Kniahyninkách.

Ve všech obcích, v nichž byl p. ministr velmi srdečně přijímán a hoštěn, věnoval velikou pozornost otázkám kulturním a hospodářským. Se zájmem prohlížel školy, živě zjímal se o způsob hospodaření, nabádaje všude občany k loyalitě k polskému státu, k péči a vzdělávání mládeže a k budování organisací za účelem hospodářského sílení a růstu.

Své dojmy z této cesty vylíčil vyslanec dr. V. Girsa v rozhovoru s luckým zástupcem Polské ag. telegrafické. Prohlásil, že nynější hospodářská úroveň českých kolonií jest vysoká, což dlužno připsati pracovitosti kolonistů i podpoře a benevolenci vládních činitelů. Stopy válečné zhouby, díky úsilovné práci obyvatelstva i vydatné podpoře polské vlády ve věcech poválečné obnovy se pomalu ztrácejí. Ministr Girsa konstatoval příznivý stav národní kultury českých kolonií, stav pak české kultury ve školství a v práci sociální označi za lepší než byl v době předválečné. Školství českých kolonistů se nachází ještě v počátcích, ale jsou naděje, že se bude příznivě rozvíjet a že dosáhne normální úrovně. Dále konstatoval dr. Girsa s uspokojením, že vládní činitelé mají veliké porozumění pro kulturní potřeby Čechoslováků volyňských, kteří se své strany, jako bezpodmínečně loyální občané, chápou všecky potřeby celostátní i svoje povinnosti k státnímu jazyku. Podmínky dalšího rozvoje národních držav „polských občanů čsl. národnosti" na Volyni ocenil dr. Girsa jako příznivé. —

To jsou zhruba resultáty zájezdu pana vyslance dra. Dra Girsy na Volyň. Budeme jistě míti příležitost ještě častěji se vraceti k tomuto zájezdu, ale již dnes možno říci, že zájezd zůstane nadlouho v paměti všech našich lidí, kteří měli příležitost s drem Girsou se potkati a jej slyšeti. Není pochyby o tom, že touto návštěvou počíná se nová éra kulturního a hospodářského rozkvětu naší české Volyně, která volá všecky poctivé krajany do nové práce a která jistě přinese celé české Volyni i Polsku zasloužené ovoce. Přejeme toho oběma stranám ze srdcí neupřimějších.

SLAVNOSTI SVATOVÁCLAVSKÉ V PRAZE.

Svatováclavské oslavy, konané národem a státem Československým na památku tisícího výročí smrti sv. Václava, projektovány jsou téměř na celý rok 1929. Hlavní slavnosti započnou 15. května t. r. zahájením a otevřením Svatováclavské výstavy v Praze a vyvrcholí ve výroční den smrti sv. Václava 28. září 1929, kdy bude slavnostně národu odevzdán dokončený velechrám sv. Víta v Praze, národní svatyně, kterou sv. Václav založil, v nynější podobě začal stavěti r. 1344 král český Karel VI. a kterouž nyní dostavěl celý národ.

Z Jugoslavie jsou již hlášeny čtyři zvláštní vlaky se 4 tisíci účastníky. Pravoslavný král srbský převzal protektorát nad celou výpravou. Výprava amerických Čechů překoná svým počtem všechny až dosud pořádané výpravy. Odjezd jejich je stanoven z New-Yorku na 8. června přepychové lodi „Republik" která byla objednána k přeplavbě celá.

Výprava z Polska přijede do Prahy 3. července. Vypraví též své národní kroje. Též Češi z Volyňska nezůstanou pozadu za druhými a přijedou v hojném počtu.

Česká Matice Školská v Lucku, aby byla dána možnost všem zúčastniti se kterýchkoli slavností v době, která je pro každého nejvhodnější, hodlá uspořádati do Československa tři výpravy. První výpravu v druhé polovici června, druhou 1. července a třetí 24. září. Za tím účelem rozešle do všech vsí, kde Češi jsou, svým důvěrníkům přihlášky, které každý, kdo na slavnosti pojede, vyplní a odevzdá Matici. Kdyby snad někdo přihlášky nedostal, může se přímo o ni hlásiti v Matici v Lucku.

Též Polská Matice Školská v Lucku uspořádá výpravu Poláků z Volyně na Svatovácl. oslavy.

Slevy jízdného na drahách pro účastníky Svatováclavských oslav. Účastníci Svatováclavských oslav ať jednotlivci neb společenské výpravy mají na čsl. drahách 50 proc. slevy, takže dráha z pohraniční stanice Petrovic do Prahy a zpět rychlíkem bude státi 96 Kč. Na polských drahách státních jest povolena sleva pro účastníky Svatováclavských oslav od 15. dubna do 31. října 1929 pro společenské jízdy nejméně 30 osob. Sleva obnáší asi třetinu. Bude se platiti cena nejblíže nižší třídy než použité; v rychlíku jest nutné doplniti dodatečně příplatek na třídu použitou.

Zájezdy pro účastníky Svatováclavských oslav. Zábavní odbor v Praze vynasnaží se umožniti všem účastníkům prohlídku Prahy, pražského okolí a památných míst, do kterých možno z Prahy bez velké ztráty času zavítati. Kdo bude chtíti, může se zúčastniti i větších, jedno až pětidenních zájezdů. Potřebné informace o tom podá Česká Matice Školská v Lucku.

Z domova i ciziny

POLITICKÝ PŘEHLED.

Po májových oslavách, o kterých jsme stručně referovali již v minulém čísle, měl ráz opravdového státního svátku polského den 3. máje, kdy byla v Polsku oslavena konstituce z r. 1791. Před 138 lety, tedy na samém sklonku samostatné státní existence polské, ukončené násilným roztrháním polského státu, našlo se v Polsku několik odvážných hlav, které chtěly zachránit Polsko liberální konstitucí, která značně omezila privilegia polské šlechty, ohrožující všecku positivní práci pro stát, a která povolala do sejmu i zástupce polského měšťanstva, rozšiřujíc základnu, na níž měl stát spočívat. A jejich úsilí se opravdu podařilo, že tato konstituce byla dne 3. máje r. 1791 v nepřítomnosti jejích odpůrců schválena. Ale na záchranu polského státu bylo již pozdě, poněvadž jeho existence závisela tehdy již více než na vůli polského národa na nepřátelské politice jeho sousedů. Do dnešních časů se všeobecné poměry značně změnily a konstituce 3. máje nemohla býti uvedena v život v obnoveném polském státě, jejž bylo nutno budovat na základech moderních. Ani s novou konstitucí ze 17. března 1921 nevystačilo Polsko na delší dobu a zodpovědní činitelé polští usilují o to, aby březnová konstituce byla co nejúčelnější reformována — ale konstituce 3- máje neztratila svůj veliký význam ani v nejhorších dobách. Ona spojovala všecky Poláky ve třech nepřátelských záborech touhou po opětném vzkříšení Polska, zůstávala hnací silou polského odboje proti utlačovatelům a přivedla Polsko, bojující o samostatnost, k vítězství na konci světové války. Odtud se vysvětluje, že oslav 3. máje se zúčastnilo všecko polské občanstvo, které zaujímá kladný poměr k svému státu. Varšava byla ozdobona prapory, na náměstí Pilsudského se konala slavnostní přehlídka vojska, na kterou se přišla podívat celá Varšava, městem procházely vojenské i studentské hudby, večer bylo město slavnostně osvětleno. Práce odpočívala, nálada dne byla opravdu sváteční. Podobný průběh měly oslavy 3. máje také v ostatních městech polských.

V Praze byl svátek 3. máje oslaven bohoslužbami v kostele Týnském, jež byly uspořádány péčí Klubu polského, recepcí u polského vyslance Grzybowského, které se zúčastnilo na 500 osob, a slavnostní akademií, kterou uspořádal klub česko-polský. President Masaryk zaslal presidentu Mościckému k polskému státnímu svátku gratulační depeši, v níž ujišťuje Polsko upřímným přátelstvím Československa a přeje Polsku nejlepšího zdaru.

*

Zájem politické veřejnosti polské se soustřeďuje v poslední době na otázku svolání parlamentu k mimořádnému zasedání. V hospodářských a bankovních kruzích polských se v posledních dnech udržuje zpráva, že mimořádné zasedání sejmu bude svoláno v polovině června a že na něm mají býti projednány některé daňové předlohy a jiné otázky hospodářské. Na reorganisaci daňového systému polského klade důraz i americký finanční poradce polské vlády Dewey, který se ve své poslední zprávě za první kvartál r. 1929, publikované dne 6. května, vyslovuje pro snížení nákladů investičních a pro zmenšení daňových břemen. Senátor H. Gliwic označil ve schůzi vládních senátorů dne 30. dubna za nejdůležitější současné problémy otázku vzrůstu vnitřní kapitalisace a přílivu zahraničních kapitálů do Polska, otázku stavebního ruchu a otázku rozšíření domácího trhu zvýšením konsumu na venkově. Hospodářské starosti polské mluví ovšem nejdůrazněji pro svolání sejmu, pro něž se zatím vyslovil parlamentní klub Piasta dne 2. května a klub strany národní dne 10. května. V této souvislosti možno zmíniti se také o řeči maršálka sejmu Daszyńského, pronesené dne 5. května v Paříž při odhalení Mickiewiczova pomníku, v níž se tento soc. demokratický předák zmínil o některých úkolech polského státu, ale také prohlásil, že polská demokracie vždycky splní svou povinnost, jedná-li se o obranu politické suverenity národa. Bude-li však parlament opravdu svolán a kdy se tak stane, o tom se zatím neví nic určitého.

*

Jinak se zraky polské veřejnosti upírají k všeobecné výstavě poznaňské, která byla dne 16. května za přítomnosti presidenta Moścického a ostatních hodnostářů z kruhů státních, politických, hospodářských a diplomatických slavnostně zahájena. Výstava tato podává obraz současného Polska a jeho práce za prvních deset let jeho samostatné státní existence, a může býti Polsku ke cti nejenom v očích jeho vlastního obyvatelstva, ale i v očích ciziny.

*

V době od 19. do 23. května navštívil polský ministr zahraničních věcí Zaleski Budapešť,

opláceje návštěvu maďarského ministra zahraničních věci Valka, vykonanou svého času ve Varšavě.

*

Italské vyslanectví ve Varšavě a polské vyslanectví v Římě byla v těchto dnech povýšena na velvyslanectví. Polsko má tedy 3 velvyslanectví: v Paříži, u Vatikánu a u Kvirinálu.

*

Z čsl. vnitropolitických událostí značnou pozornost vzbudil sjezd čsl. strany republikánské, konaný v Praze ve dnech 7. a 8. května, o němž jsme se již minule krátce zmínili. Na tomto sjezdu přečetl ministr zemědělství Srdínko vzkaz bývalého ministerského předsedy a vůdce republikánské strany Švehly, zotavujícího se po dlouhé nemoci a stojícího stále ještě stranou politického života, adresovaný sjezdovým delegátům a zemědělské veřejnosti čsl. vůbec. V tomto vzkazu se dovozuje, že zemědělec má více schopností, uspořádat veřejné poměry, než závislý a nervosní člověk městský, a to pro svou trpělivost, rozvahu a klid. Dosud poslouchal zemědělec nejen zákonů přírodních, ale i zákonů, které mu dali cizí lidé. Agrarismus jej učí, aby si dal zákony sám, ale musíme jíti ještě dále: zemědělec musí dáti zákony všem. Dosud volal zemědělec: Dejte nám! Na příště však si musí vzíti nebo si musí dáti sám, čeho potřebuje.

Tento projev vyvolal značný odpor v řadách dělnictva, které v něm spatřovalo jednostranné vyvyšování zemědělce nad městského člověka, směřující nikoliv k spojování politických táborů, ale k jejich tříštění. Počítalo se s tím, že Švehla tohoto projevu nenapsal sám, ale že byl sestaven z jeho prací a zápisků dřívějších, ale dne 13. května prohlásil ministr Srdínko při oslavě 10. výročí trvání organisace republikánské strany na Král. Vinohradech, že projev Švehlův byl přednesen z rukopisu, ve kterém nic nebylo měněno ani dodáváno.

Nebylo by správné projev Švehlův vykládati jednostraně. Švehla byl ovšem vždy přesvědčeným stranníkem agrárním, ale to mu nijak nebránilo v spojování rozvaděných činitelů a v spolupráci s nimi. Takovým politikem zůstává i dnes. Dokazuje to řeč dnešního ministerského předsedy čsl. Udržala, pronesená na témž sjezdu. I on kladl práci zemědělcovu na prvé místo, ale nezapomněl ani na potřebu spolupráce s ostatními složkami státní společnosti. A jistě nebylo náhodné, že Udržal, tento rozvážný politik, zakončil svou řeč osobním vzkazem Švehlovým, který zní:

„Považuji za svou povinnost spojovati vždy a všude rozvaděné bratry, ať ve vládě nebo i mimo vládu. Učiň všechno pro urovnání v našem táboře i v případném poměru naší strany k jiným. Nezapomeň především na jedno, že sám jsi povinen přinésti každou osobní oběť a nesmí ti býti žádná oběť těžkou. Kamarádům vyřiď upřímný pozdrav a vzkaz, že budu šťasten teprve tenkráte, až budu moci pracovati s vámi všemi ruku v ruce, a že to bude brzy, v to věřím."

Z uvedeného vyplývá, že ani sám Švehla, ani Udržal ani ostatní vedoucí osobnosti republikánské strany nehodlají dělat nic jiného, než co dosud dělali — pracovat ovšem pro zvelebení čsl. zemědělství, ale uznávat také ostatní politické činitele, bez nichž by byl státní život nemožný, a pracovat pro jejich harmonickou spolupráci. Zmíněný sjezd také ukázal, že v tomto usilování budou republikánskou stranu podporovat především čsl. živnostníci a němečtí agrárníci, kteří se sjezdu zúčastnili a v tomto směru se na něm i vyslovili.

*

U příležitosti Štefánikových oslav na Slovensku proslovil ministr dr. Beneš několik významných řečí, v nichž poukázal na význam a postavení Československa ve střední Evropě: Vzhledem ke své geografické poloze má Československo zvláštní a velmi významné úkoly kulturní a především má poslání politické. Slovensko jest naším živým mostem do Polska a sbližuje nás s jedné strany s Rumunskem a s druhé s Ruskem. Z toho důvodu bude Slovensko vždy předmětem války se strany integralismu maďarského, který se nikdy nezřekne požadavků, namířených tím směrem. V každém případě situace na evropském východě dlouho ještě bude vyvolávat v některých maďarských kruzích touhu po Slovensku. Slováci mají před sebou veliký úkol, totiž spolupráci s Čechy o silné a jednotné Československo. Každá změna na Slovensku by zvrátila celý poměr sil ve střední Evropě, zničila by dnešní evropskou organisaci a ohrozila by tím evropský mír.

*

Dodatečné vyšetřování Tukovo bylo v minulých dnech ukončeno. Výsledky vyšetřování budou bratislavským soudem postoupeny nejvyššímu soudu v Brně, který rozhodne o žádosti právních zástupců Tukových, aby provedení procesu bylo přeneseno na soud pražský.

*

Spor posl. dr. Kramaře s ministrem drem Benešem má býti dán k rozhodnutí, jak se proslýchá, gubernátorovi Národní banky Pospíšilovi a pražskému advokátovi dru. Schauerovi.

*

Starostou města Karvína byl zvolen Polák dr. Václav Olšák.

*

Bulharsko oslavilo v těchto dnech 1000. výročí založení velkého státu bulharského a 40. výročí získání samostatnosti.

*

Rumunsko oslavilo dne 10. května deset let svého sjednocení.

*

Na litevského ministerského předsedu Valdemarasa byl spáchán atentát. Jeden jeho pobočník byl zastřelen, druhý těžce zraněn. Sám Valdemaras vyvázl životem.

Kulturní styky polsko-československé

Ve Vídni sehráno bylo olomouckou činohrou několik českých her, v nichž mimo jiné vystoupila jako host v komedii *Zapolské* „Morálka paní Dulské" slavná umělkyně Národního divadla pražského *M. Hübnerová*, známá ze svých pohostinských výstupů v této hře rovněž ve Varšavě. I ve Vídni sklidila česká umělkyně plný úspěch; divadelní kritika vídeňská vyslovila se o její hře s nadšením. Představení „Morálky" přítomen byl i vídeňský polský vyslanec.

Pro Čechoslováky přijíždějící na poznaňskou výstavu a zpravidla navštěvující i Varšavu, chystán je *podrobný průvodce po Varšavě v jazyku českém.* Knížka má jim umožniti nejsnašší orientaci v hlavním městě polském, což cizinci, zejména s počátku, dosti bývá obtížno.

Na *valné hromadě Varšavského Polsko-československého spolku,* konané 7. května t. r. za čestné členy spolku zvoleni byli: bývalý polský vyslanec v Praze p. E. Pilz, vyslanec čsl. republiky ve Varšavě dr. V. Girsa, známý romanopisec český A. Jirásek, redaktor Kosnar z Plzně, paní M. Grabowská a A. Smíšková, osvědčené pracovnice na poli polsko-československé vzájemnosti.—*Pražský spolčenský klub polsko-český* změnil své jméno na polsko-československý.

Spisovatelka *M. Bunikiewiczová* dokončila překlad románu *K. Čapka* „Továrna na absolutno".

Brněnské „Lidové Noviny" chystají uspořádati k poznaňské výstavě *zvláštní polské číslo za redakce V. Dreslera.*

Známý sociolog český *E. Chalupný* vydal český překlad „Trenů" *p. Kochanovského; p. J. Fischerová* přeložila povídku *K. M. Čapka.* „Najwyższe H".

VÝPRAVA ČSL. MEDIKŮ meškala 18. května ve Varšavě, načež se zúčastnila všeslovanského sjezdu mediků v Poznani.

Ženská hlídka

ZDRAVOTNÍ DESATERO PRO ŽENY.

Popřej tělu svému odpočinku, aby mohlo nahraditi spotřebované síly.

Jsi-li večer ospalá, nesnaž se bdíti déle, než je ti zdrávo. Pamatuj, že spánek je nejzdravější, když začíná desátou hodinou noční.

Varuj se velkého pohnutí mysli, duševní námahy a velkého pohybu po jídle.

Nejez nikdy, nejsi-li hladova.

Nepij, nemáš-li žízeň. Nepij krátce před jídlem, ani krátce po jídle.

Buď střídmá v požívání alkoholických nápojů.

Nezapomínej na pohyb, nevzdávej se procházek a sportu.

Měj tělo vždy vzpřímené, drž hlavu vzhůru a lopatky zpět, aby tvé plíce měly dosti vzduchu. Dýchej hluboce nosem a vydechuj ústy.

Ošetřuj svoji kůži. Koupání, sprchování a mytí učiní mnohdy lékaře zbytečným.

Přemáhej se! Nenechej se strhnouti zlostí. Škodíš svému srdci i nervům, které ti vypovědí službu, nebudeš-li s nimi jednati tak, jak od tebe očekávají.

Domácí obzor

Z ÚSTŘEDNÍ SPRÁVY MATICE. Počátkem května t. r. rozeslali jsme do všech kol Matice, ba i jednotlivým starostům (soltysům) těch obcí kde kola nejsou, níže uvedené oběžníky se vzory přihlášek k svatováclavské výpravě do Prahy. Upozorňujeme, že každý kdo se chce výpravy zúčastniti, musí ihned přihlášku vyplniti a podati ji předsedovi kola Matice ve své obci, který nám přihlášky do 10/VI. zašle hromadně, nebo nám účastník přihlášku zašle sám. V oběžnících jsou podrobné informace, jimiž je nutno se říditi; komu by bylo něco nejasné, nechť se obrátí k nám o vysvětlení. — Byli jsme svatováclavským výborem z Prahy pověřeni organiso-

vat výpravu do Československa. Rozhodli jsme se zorganisovati výpravu dle možnosti nejpočetnější a tímto způsobem umožniti cestu všem kdož chtějí navštiviti svoji vlast. Z toho důvodu obracíme se na správy všech kol Matice, aby co nejrychleji ve své vesnici, jakož i dle možnosti v nejbližším obvodu tuto akci oznámili s vysvětlením, že přihlášky dle přiložených vzorů *budou přijímány nejdéle do 10. června t. r.* Zápisné na hrazení výdajů spojených s organisací zájezdu činí zl. 5. — Kdo z přihlášených, z důvodů od něho nezávislých nebude se moci výpravy zúčastniti, obdrží režijní obnos zpět. — 1. Každý účastník vyplní srozumitelně přihlašku, vlastnoručně ji podepíše, sám zašle Matici neb dodá předs. kola Matice a zaplatí zl. 5. — zápisného. 2. Přihláška musí býti do 10./VI. t. r. odeslána Matici. přihlášky zaslané později mohou zůstati bez vyřízení. 3 Přihlášený musí míti osobní průkaz (dowód osobisty), neb zahraniční pas. 4. K průkazu nutno přiložiti *dvě podobenky,* jež nutno míti připraveny, aby na požádání mohly býti s průkazem do ústředny zaslány. 5. Zahraniční pas „ulgový" bude státi zl. 25. 6. Cestovné tam i zpět (se slevou v Polsku 33% a v Československu 50%) z Lucku do Prahy činí kolem zl. 100. — 7. Hromadné ubytování v Praze Kč 2. — za 1 noc, samostatné od Kč. 7. — do Kč 10. — denně. 8. Dokumenty ať má každý zavčas k disposici, aby na požádání mohly býti zaslány Matici. 9. Informace o zájezdu budou rozeslány oběžníky jen p. p. předsedům kol Matice a kde kola nejsou p. p. starostům (soltysům) těchto obcí. Každý, kdo se o zájezd zajímá, může se u těchto činitelů informovati. Žádáme. aby přihlášky byly přesně vyplňovány dle udaných dotazů. Zejména budiž srozumitelně uvedeno, *které* výpravy se přihlašující chce zúčastniti a o *jaké ubytování se uchází.* Dle přihlášek bude stanoven zájezd a způsob ubytování v Praze. Komu bude něco nesrozumitelné, nechť se nás dotáže *Lhůta k podání přihlášek se prodlužuje do 10./VI.* Lhůta budiž přesně dodržena. Jest naší snahou dle možnosti vyhověti všem, ale následkem nesprávně neb nesrozumitelně vyplněných přihlášek vznikají nesrovnalosti. Správa Matice.

MATIČNÍ KINO. Již druhý rok máme oprávnění (koncesi) na kočovné kino. Oprávnění má od nás pronajato p. Jos. Váňa. Poněvadž jsme dosud neměli možnosti obdržeti zajímavé české filmy, byl kinooperatér nucen promítati to, co mohl v místě obdržeti za přístupnou cenu. Musíme konstatovati skutečnost, kterou nám mnohé obce potvrzují, že p. Váňa promítá filmy zajímavé a že jeho stroj pracuje bezvadně. Směle můžeme tvrditi, že vyrovná se zdejším městským kinům na Volyni. Úspěch představení nebývá často úplný, poněvadž těchto kočovných kin na Volyni jest více.

Nejednou se však stalo, že teprve po odjezdu p. Váni, naši krajané litovali, že kina nenavštívili. Tímto článkem chceme dáti všem našim krajanům na vědomí, že kino Matice, s kinooperaterem p. Váňou, pracuje bezvadně, a můžeme k němu míti náležitou důvěru. V krátkém čase obdržíme k promítání filmy československé. Očekáváme, že naši krajané na příště hojně naše kino budou navštěvovati a tím prospějí nejen sobě, že uvidí něco pěkného, ale i Matici. Správa Matice.

Z ČESKOSLOVENSKE BESEDY VARŠAVSKÉ. V neděli, 5. května, uspořádal zábavní odbor besední *vycházku* členů a hostí *do zoologické zahrady varšavské.*

Zástupci Besedy zúčastnili se *slavnostní bulharské akademie,* konané 14. května na varšavské radnici v příležitosti padesátiletí osvobození Bulharska, a složili při té příležitosti bulharském vyslanci Robeffovi blahopřání jménem Besedy.

Beseda přistoupila k vytištění *stanov spolku* jež budou každému členu dány zdarma.

Upozorňujeme členy Besedy na *praktického průvodce po Varšavě,* jejž vydají v nejbližším čase dva členové besední.

Z ÚJEZDCŮ ČESKÝCH. Dne 4. května t. r. o 4 hod. odpolední postihla naši vísku a blízké okolí živelní pohroma. Z nepatrných mraků přihnala se veliká bouře z deštěm, podobná průtrži mračen a doprovázená krupobitím. Koho zastihla v poli, byl poraněn kroupami. Nejvíce při bouři byli nepokojní koně. Příval vody byl tak silný, že voda s polí vzala v mnohých místech i všechnu setbu, ba v lesích odnesla i celé velké poražené kmeny kolik set metrů do úžlabin.

Josef Koloc.

Různé zprávy.

SBÍRKY. *Při svatbě sl. Ludvíkové* s p. A. Kyselou byla podniknuta sbírka ve prospěch Ustřední Matice, která vynesla zl. 10. — *V kole Matice ve Mstěšíně* byla provedena mezi členstvem dobrovolná sbírka ve prospěch Matice, která vynesla zl. 24. — *Při svatbě sl. Andulky Opočenské* s p. Jos. Chladilem v Boratině, byla při svatební hostině podniknuta sbírka pro ústřed-

ní správu Matice, která vynesla zl. 24. — *Správa obce Polonkovské u Lucka* udělila ze svých prostředků podporu Ústřední Matici v částce zl. 100. — Jest to následováníhodný čin a bylo lo by chvalitebným, kdyby i jiné obce podobným způsobem naši organisaci podporovaly. Jest na našich radních-krajanech, aby pamatovali nějakou podporou na Matici. — *Při svatbě sl. T. Mašatové* s p. Jos. Křenčinským v DlouhémPoli byla mezi hosty provedena sbírka, která vynesla zl. 13.45 a byla odvedena Ústřední správě Matice — *Pan Zajíc, hostinský v Mlodavě II.*, odevzdal nám obnos zl. 6.14, získaný z umístěné u něho pokladničky. Ačkoliv není to obnos veliký, jest to doklad. že pokladnička není zbytečně na stěně zavěšena a svědčí to o dobré vůli a využití každé příležitosti. — *Správa kola Matice v Semidubech* zaslala nám dobrovolně sebraný příspěvek na posílení Matici v obnosu zl. 30. — *Při dětské stromečkové zábavě* v Sedmihranech byla p. Janem Oličem podniknuta sbírka ve prospěch Matice, která vynesla zl. 29. 12 grošů. Výtěžek sbírky byl nám zaslán složenkou P. K. O. Lístek sdělující účel sbírky se ztratil, proto to oznamujeme s opozděním. Všem, kteří se o uskutečnění výše uvedených sbírek přičinili, jakož i všem kteří ke sbírkám jakým koliv způsobem přispěli, vzdáváme srdečné díky. Správa Matice.

KATEDRALA SV. VÍTA NA HRADČANECH byla 12. května slavnostně vysvěcena.

DR JOS. FOŘT, známý čsl. politik a národní hospodář, zemřel v těchto dnech.

SLOVENSKÝ ČASOPIS V RUMUNSKU. Počátkem dubna začal v Nadlaku v rumunském Banátu, kde žije přes 9000 Slováků, vycházet redakcí evang. faráře Jana Kmeta *„Slovenský Týždenník"*.

Národní hospodářství

PENĚŽNÍ SPOJENÍ S ČESKOSLOVENSKEM. Velice důležité novinky ve vyrovnávání platebních poukazů mezi občany Polska a Československa byly zavedeny v poslední době. *Od 1. března t. r.* platy mezi těmito státy lze v vyrovnávati pomocí *mezinárodních poštovních poukázek* jež možno obdržeti v každém poštov. úřadě. Přepočítávací kurs je tou dobou stanoven na 27 zl. za 100 Kč. — Druhé usnadnění nastalo *dnem 1. dubna t. r.*, kdy bylo mezi Polskem a Československem zahájeno *mezinárodní poštovní převodní řízení*. Počínajíc tímto dnem, mohou vlastníci šekových účtů u pošt. šekového úřadu v Praze a Brně poukazovati ze svých kont částky přímo na šekové účty u poštovní spořitelny (Pocztowej Kasy Oszczędności) ve Varšavě a jejích filiálek v Poznani, Katovicích a Krakově. Totéž děje se i opáčně. Majitelé kont v Pocztovej Kasie Oszczędności a filiálek v třech jmenovaných městech mohou týmž způsobem poukazovati peněžní částky na konta majitelů šekových účtů u pošt. šekového úřadu v Praze a Brně. Bližší informace udělí Pocztowa Kasa Oszczędności a její 3 odbočky. — Dnem 1. dubna t. r. byly zavedeny také *výplaty v hotovosti pro příjemce v Polsku, kteří nemají šekového konta u Pocztowej Kasy Oszczędności ve Varšavě neb jejích 3 odboček, jakož i hotové výplaty z Polska do ČSR pro příjemce, kteří nemají šekových kont u šekového úřadu v Praze a Brně.*

HOSPODÁŘSKÁ VÝSTAVA byla 15.V. zahájena v Praze.

STAV ZÁSEVŮ NA POČÁTKU KVĚTNA 1929.

Polský hlavní statistický úřad uvádí následující data o stavu zásevů na počátku května 1929:

Měsíc duben měl většinou teplotu nižší než aká byla v předešlých letech, a to od 3° do 7.5° C a největší rozdíl zaznamenán na východě, v okolí Białegostoku a Wilna (5°), a v Pińsku 7.6° Srážek bylo v Polsku více než měsíci březnu. Vydatnost srážek byla stále nedostačující (od 55 do 90%) a jedině v okolí Krakova byly srážky 130%.

Během celého měsíce bylo měnivé počasí: tepelné vlny trvaly krátce, ustupovaly větru a chladnému počasí. Vláhy v polích bylo všude dosti. Teplo pro vzrůst rostlin bylo nedostatečné.

Stav zásevů vyznačený číselně (5 značí stav výborný, 4 — dobrý, 3 — střední, 2 mírný, 1 — špatný), kolem 20. dubna byl v Polsku průměrně tento:

	Duben 1929:	Duben 1928:
pšenice	2.1	2.9
žito	3.3	2.7
ječmen	2.9	2.7
řepka	3.0	2.7
jetel	2.1	2.9

Vzrůst byl velice pomalý.

CENY OBILÍ V POLSKU I ZA HRANICEMI.

Průměrné týdenní ceny čtyř hlavních druhů obilí jevily se v době od 22. do 28. dubna t. r. podle dat bursy Zbożowo-Towarowej ve Varšavě při 100 kg ve zlotých takto:

	Pšenice:	Žito:	Ječmen:	Oves:
Varšava	50.25	35.15	36.12	36.25
Lvov	52.75	35.25	36.00	32.50
Poznaň	47.30	32.84	34.50	32.00
Praha	48.71	43.56	45.54	45.27
Brno	47.39	43.16	41.98	43.82
Hamburk	43.59	39.83	35.98	35.00
Berlín	47 92	44.06	47.49	43.46
Vídeň	46.05	42 13	49.38	43.00
Liverpool	47.11	—	—	44.20
New York	41.29	36.57	—	34.52
Chicago	37 91	32.39	—	30.08
Buenos Aires	34.70	—	—	29.25

V období od 29. aubuna do 5. května jevily se ceny takto:

	Pšenice:	Žito:	Ječmen:	Oves:
Varšava	50.25	35.17	36.12	36 00
Lvov	52.50	35.25	36.00	32.50
Poznaň	47 75	32.75	34.50	32.00
Praha	48.31	43.03	45.14	44.75
Brno	47.26	42.77	41.98	43.03
Hamburk	43.50	39.5	35.27	34.01
Berlín	47.92	43.57	47.49	48.15
Vídeň	45.94	41.68	49.05	42.62
Liverpol	46.71	—	—	45.10
New York	41.38	36.75	—	34.53
Chicago	37.47	32.93	—	30.08
Buenos Aires	34.96	—	—	27.71

POLSKÝ NAFTOVÝ PRŮMYSL V ROCE 1928. Činnost polského naftového průmyslu loňského roku značně stoupla ve srovnání s r. 1927, avšak ani toto zvýšení nestačilo krýti vzrůst spotřeby, kterou možno pozorovati v posledním roce. Hrubá těžba nafty činila v roce 1927 — 72.258 cisteren a v r. 1928 74.300 cisteren. Vzrůst spotřeby a změna zásob nafty vyplývá z těch to číslic:

v cisternách

	zásoba zač. roku	těžba netto	vlastní spotřeba	prodáno	zásoba konc. roku
1927	4.316	70.139	705	65.780	5.470
1928	5.470	71.959	292	73.260	3.877

Vrtací práce v polském naftovém průmyslu loni poněkud poklesly, ve srovnání s r. 1927, činily totiž 100.094 m proti 104-025 metrům, při čemž nových otvorů v roce 1927 bylo založeno 160, kdežto v roce 1928 pouze 142. Neobyčejně zdokonalila se práce pokud se týče racionalisace výroby a těžby v polském naftovém průmyslu, což projevuje se mezi jiným ve značné úspoře nafty samým naftovým průmyslem, stejně jako ve zvyšené číslici získaných plynů. Export nafty byl uspokojivý prvé místo mezi státy vyvážejícími naftu z Polska zaujímá Československo.

NEZAMĚSTNANOST V POLSKU.

Letošní krutá zima, jakož i pozdní chladna zadržely sezonní práce o dva měsíce. Proto také obvyklý pokles nezaměstnanosti na jaře dostavil se letos značně později a projevil se teprve počátkem dubna. Uveřejněná statistika nezaměstnanosti svědčí o zlepšení hospodářského života v Polsku, které odráží se především na celkovém počtu nezaměstnaných. Rok od roku počet nezaměstnaných klesá a doposud, přes zhoršení poměrů v textilním průmyslu a některé změny v jiných odvětvích průmyslu, celkový pokles nezaměstnanosti trvá:

	1926	1927	1928	1929
leden	251.326	190.140	165.268	128.144
únor	301.457	208.536	179.602	166.104
březen	302.179	213.592	178.403	182.494
duben	295.529	205.770	167.022	176.539

S výjimkou posledních dvou měsíců t. r. pokles nezaměstnanosti v Polsku možno pozorovati v jednotlivých měsících rok od roku.

BESEDY „BUDITELE"

JARO.

Jiří Rebl.

Jako vždycky jasné, smavé
přiběhlo k nám jaro hravé,
líbá zem a na ni klade
kobereček z trávy mladé.

Protkává jej sasankami,
petrklíči, sněženkami,
z sedmikrásek dělá věnce,
proplétá je stínem tence.

Drobné kvítky konvalinek,
modře temných fialinek
po koberci sem tam hází,
barvínek zas kolem sází.

Kobereček z květin, trávy,
připraven je pro zábavy:
budou tady svatby, křtiny
štěbetavé drobotiny...!

ŠIML PANTÁTY REČKA.

(Dokončení.)

— Tak to bylo s náma. Vězel v tom vlastně tem šiml Lojza. S tím jsem nepočítal. Šimla si vymínit, to by nešlo, prodat? Ani za živý svět. Kdyby to muselo být, bylo by mi při tom, jako kdybych páchal nějakej těžkej hřích, jako bych prodával vlastní krev. Jo, tak jsem si na toho koně zvyk. No, myslím, dáš ho holt Pepkovi, šak on už si s ním bude vědět rady. A už moc nescházelo, všecko by to bylo dobrý, všechno už jsem to měl spořádaný, jen začít. Ale přišlo do toho tohle. Bylo potřeba sjet dolů do města pro ňáký uhlí. Takhle na jaře. Pole tálo, tady nahože bylo sněhu. Co vzít? No, povídám Pepkovi, vem saně, krajem to pořád ,eště půjde. Sám jsem nemohl a dost nerad jsem mu koně svěřoval, bylo to po první, co měl jet on s Lojzou sám. Kladu mu to na srdce, kluku, šetři mi toho šimla., zvlášť kdyby byla špatná sanice a kdyby to nešlo, raděj se mi vrať, to víte, člověku to nedá, ale mluvte s mladými. Povída mi, ale tatínku, copak si myslíte. No a jel. A přijel.

— A za týden mi povídá soused Pubal, no, ty máš čístýho syna. Z toho bude pěknej hospodář! Já, to se ví, na něj, co je. A tu mi to Pubal vysypal. Jak já se prej. s tím koněm mazlím, jak si ho hledím, proutkem na něj nesáhnu a on, Pepek, jak jel z města, jak s mým šimlem jednal. To se ví, přišel na bláto, drhlo to, sněhu málo, kůň nemoh. A tu Pepek do něj, bil, řval, no to jsem prý měl vidět. On se na to nemohl koukat, tak mu raděj pomohl přeložit a přetahati ty pytle na dvakrát.

— To bylo to, co zaskřípalo v tý mašině. Tísíc lidí řekne, no, to je křiku. Den co den dře se tisíce koní na světě, láme hnáty, tisíce kočů řeže do koní jako do žita, tisíce lidí křičí někde bolestí, kdopak by o tem věděl, nikdo si toho nevšímá, dyť je to vlastně všechno docela obyčejná věc, dyť přeci se mladej člověk může taky rozlobit a ve vzteku přetáhne třeba svýho vlastního tátu, natož koně. A tu nám jakoby z udělání oběma vzkypěla krev, já na Pepka, kluk ze vzteku se přiznal a já už už jen chytit v síni sekyru. Ale přeci jsem se ještě vzpamatoval a do dneška za to Pánubohu děkuju, ale povídal jsem Pepkovi, abys věděl, tak si tohle, co ti povím. pamatuj: dokud bude šiml ve stáji, dotud budu tady hospodařit já. Dyž seš takovej, tak tu hospodařit nebudeš. A práskl jsem dveřma, a od tý doby jsem spal v maštali a se synem ale ani nepromluvil. Pane, to byl potom těžkej život, on člověk má taky sny a svý naděje a teďko to bylo všechno pryč.

— Syn potom za pár dní ke mně, tatinku sem, tatinku tam, copak bysme si to tak brali, a věřte mi, byl bych klukovi padl kolem krku, ale jak jsem se podíval šimlovi do těch krásnejch, smutnejch, černejch očí, bylo zle. A tak se ten těžkej život táhl dál, až jednou přijde takhle k večeru syn i s tím děvčetem ke mně do maštale. A zase oba tatínku, tatínku. Že prý se musejí vzít, že mladá bude kolíbat. Teď máte tady ty svý sny, tu kolíbku, vnoučata a tu komoru. Kdyby byli přišli pozdějc, když jsem seděl v sadě, snad by se to bylo všecko obrátilo, ale oni zas do maštale. A ten šiml, jak je slyšel, zas po nich točil ty svý smutný oči.

— Tak jsem je vyhnal oba, třebaže mladá za nic nemohla! A pak jsem dlouho brečel. Celou noc jsem probrečel a nevěděl nad čím a proč. To máte tak, když člověk sroste tak z takovým koněm, jako byl ten můj šiml Lojza.

— A to ještě není všechno. Co přišlo, to už jako dyž hází hrudy na rakev. Pepek za týden ode mně odešel. Že prý raděj půjde nádeničit. Povídám mu, ale jdi, silnej seš dost, co bych tě držel! Myslel jsem, že to myslí jen tak. Ale Pepek provedl svou, jel do Prahy a za tři neděle mi ho přivezli ze stavby zabitýho. Spadlo lešení. Mladá, když se to dozvěděla, dělala zle, moc zle, to mi jen lidi donesli, na funus nepřišla. Dala si pomoct a špatně to dopadlo. Ba jo. Tak to byly dva ztracený životy. A můj. Copak už potom se mnou.

— Všechno pro pár ran a pro koně. Dyby to bylo pro člověka, musel by se ten člověk potom pro to svý svědomí zbláznit nebo utopit. A ten šiml, věřte mi, jak je Pánbu nade mnou, jako by to věděl, jako by tomu, co jsem si mu stěžoval, rozuměl. Byl takovej smutnej, jen ty oči po mně vobracel. Měl jsem ho ještě rok potom dostal koliku a byl pryč.

— A věřte mi, ani jsem nevolal zvěrolékaře. Možná, že by mi ho z toho vykřesal, ale já nechtěl. A tu noc, kdy šimlovi bylo nejhůř, kdy už to muselo skončit, toulal jsem celou noc venku po lesích. A když mi Lojzu zakopali, seděl jsem tři dny a tři noci v dolejší hospodě.

— A třebaže jsem měl Lojzu nejradši na světě, proklel jsem toho koně do horoucích pekel. Kdyby ho nebylo, kdopak ví, co by...

— Snad bych byl ta-ky dě-deč-kem... Pan-

táta Rečků mávl rukou a dal se do takového stařecky škytavého tichého pláče, jako když jarní déšť klepe na tabulky v oknech chudých chalup.

(Nár. Osv.")

Koutek humoru

POSEŁ MÍRU. — Ty bys tedy se chtěla vrátit ke svému muži? A dala jsi mu to již nějak vědět?

— Ovšem! Koupila jsem si nové šaty — a jemu jsem dala poslat účet!

ZKOUŠKY. Profesor: „Co nám můžete říci o spisovatelích XVIII. století?"

Student: „Že nikdo z nich již nežije."

Předplatné v Lucku
přijímá: Česká Matice Školská, Jagiellońska 16, šekový účet P. K. O. 80890.
Ve Varšavě:
Drukarnia „Rola" Jana Buriana, Mazowiecka 11, šekový účet P. K. O. 1704.
Ceny předplatného:
na půl roku zl. 5.20, na čtvrt roku zl. 2.80. Do ciziny: na půl roku zl. 7.—, na čtvrt roku zl. 3.75. Cena jednotlivého čísla je 50 gr.
Ceny oznámení:
Celá strana zl. 120.—, půl strany zl. 70.—, čtvrt strany zl. 40.—, osmina strany zl. 25.— dvanáctina strany zl. 20.—, šestnáctina strany zl. 15.—. Při častějším inserování slevy.

Zodpovědný redaktor: Josef Welk, Łuck, Jagiellońska 16.
Vydavatel: Drukarnia „Rola", Jana Buriana, Warszawa, Mazowiecka 11.

Drukarnia „Rola" J. Buriana, Warszawa, Mazowiecka 11